

Byla C-338/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. balandžio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Sardinijos regiono administracinis teismas, Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. sausio 9 d.

Pareiškėja:

Telecom Italia SpA

Atsakovas:

Sardinijos regionas

<...>

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Sardinijos regiono administracinis teismas, Italija)

(pirmoji kolegija)

priėmė šią

NUTARTĮ

dėl skundo <...>, kurį pateikė

Telecom Italia S.p.A <...>;

prieš

Sardinijos regioną <...>;

prašydama panaikinti:

– 2013 m. balandžio 5 d. *Direttore del Servizio Reti ed Infrastrutture* (Tinklų ir infrastruktūros paslaugų skyriaus direktorius) pranešimą Nr. 2586, kuriuo Sardinijos regionas atmetė bendrovės *Telecom Italia S.p.A* prašymą atšaukti 2012 m. gruodžio 19 d. direktoriaus sprendimą Nr. 1470, kuriuo pareiškėjai buvo nurodyta sugrąžinti visą pagalbą, gautą įgyvendinant plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimo atokiose Sardinijos vietovėse plėtros projektą (SICS) (**orig. p. 2**), nes neteisėtai taikyta palūkanų norma, pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004, iš dalies pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 271/2008, 9 ir tolesnius straipsnius taikytina neteisėtos ar netinkamai naudojamos valstybės pagalbos atveju;

– minėtą 2012 m. gruodžio 19 d. direktoriaus sprendimą Nr. 1470, kuriame buvo nurodyta sugrąžinti šį bendrą finansavimą, faktiškai atšaukiant tą sprendimo suteikti minėtą finansavimą dalį, kurioje buvo numatyta taikyti Reglamente Nr. 794/2004, o ne teisės aktuose nustatytas palūkanų normas;

– jeigu reikėtų, 2013 m. sausio 4 d. Tinklų ir infrastruktūros tarnybos direktoriaus pranešimą Nr. 80, kuriame nurodytos minėtos palūkanų normos taikymo priežastys;

– visus kitus susijusius ir nulemtus galimus teisės aktus, įskaitant, kai taikytina ir neviršijant savo interesų, konkurso, kurį laimėjo *Telecom Italia*, dokumentus;

ir subsidiariai:

pagal SESV 267 straipsnį pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Reglamento (EB) Nr. 659/1999 14 ir 16 straipsnių, taip pat dėl Reglamento (EB) Nr. 794/2004, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 271/2008, 9 ir tolesnių straipsnių galiojimo pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį (buvusį EB sutarties 88 straipsnį), jeigu šios teisės nuostatos būtų aiškinamos taip, kad valstybės narės gali pačios nustatyti, ar valstybės pagalba yra neteisėta arba netinkamai naudojama, ir nurodant pagalbos gavėjams ją sugrąžinti, Europos Komisijai nepriėmus sprendimo dėl jos išieškojimo.

<...> (**orig. p. 3**) <...> [įvairūs motyvai]

1. Pasibaigus Sardinijos regiono paskelbtai derybų procedūrai, *Telecom Italia S.p.A.* buvo suteiktas finansavimas plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimo atokiose Sardinijos vietovėse plėtrai (SICS) pagal galutinį projektą, apie kurį buvo pranešta Europos Komisijai, vadovaujantis EB sutarties 87 ir 88 straipsniais (dabar SESV 107 ir 108 straipsniai). 2006 m. lapkričio 22 d. Sprendimu Nr. 222/2006 Europos Komisija pripažino, kad pagalba yra „*suderinama su EB sutarties 87 straipsnio 3 dalimi*“.
2. Sardinijos regionas paskelbė *Telecom Italia S.p.A.* konkurso laimėtoja ir skyrė jai bendro finansavimo sumą, lygią 6 100 000,00 EUR. 2007 m. kovo 14 d. buvo pasirašyta bendro finansavimo sutartis, kurioje, *inter alia*, buvo nustatytos (8 straipsnyje) projekto pelningumo stebėsenos sąlygos; be to, 9 ir 10 dalyse buvo nurodyta, kad „*jeigu stebėsenos laikotarpio pabaigoje Komisija nustatys mažesni*

nei numatyta rinkos nepakankamumą, ji apie tai praneš bendrovei, kad ji galėtų pateikti priešpriešinius argumentus. Jeigu išvados nebus užginčytos, tai reikš, kad jos yra priimtos. Tokiais atvejais iš bendrovės būtų reikalaujama proporcingai grąžinti bendro finansavimo sumą kartu su nuo jos išmokėjimo apskaičiuotomis teisės aktuose nustatytomis palūkanomis“.

3. Stebėsenos laikotarpio pabaigoje Sardinijos regionas priėmė 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimą Nr. 1470, kuriame – nustatęs, kad buvo pasiekta „*vidinė projekto grąžos norma be pagalbos, lygi 12,772 %, taigi didesnė nei didžiausia 10 % riba, projekto pasiūlyme nustatyta kaip rinkos nepakankamumo rodiklis*“ – nurodė grąžinti visą iki to laiko suteiktos pagalbos sumą, lygią 5 490 000,00 EUR, su palūkanomis, apskaičiuotomis pagal nesuderinamos ir neteisėtos valstybės pagalbos grąžinimui taikomą normą, nustatytą pagal 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 (įgyvendinančio **(orig. p. 4)** 1999 m. kovo 22 d. Reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio (dabar – SESV 108 straipsnis) taikymo taisykles), iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 271/2008, 9 ir tolesniuose straipsniuose.
4. Nagrinėjamu skundu bendrovė *Telecom Italia S.p.A.* paprašė panaikinti pirmiau minėtame regioniniame sprendime nurodytą priemonę ir kitus pirmiau nurodytus aktus, tvirtindama, kad neteisėta taikyti palūkanų normą, numatytą nesuderinamos ir neteisėtos valstybės pagalbos išieškojimui.

4.1. Visų pirma bendrovė nurodo šiuos skundo pagrindus:

– pažeisti Reglamento (EB) Nr. 659/1999 4 ir 7 straipsniai, nes 2006 m. lapkričio 22 d. Europos Komisijos sprendimas Nr. 222/2006, kuriame buvo pripažinta, kad pagalba, apie kurią pranešta, yra suderinama su Sutartimi, negali būti laikomas „*sąlyginiu sprendimu*“, kaip apibrėžta pirmiau minėto Reglamento 7 straipsnio 4 dalyje (kuriame teigiama, kad „*Komisija priimdama teigiamą sprendimą gali nustatyti sąlygas, pagal kurias pagalba gali būti laikoma atitinkančia bendrąją rinką, ir gali nustatyti sprendimo vykdymo kontrolei būtinus įsipareigojimus (toliau – „sąlyginis sprendimas“)*“, nes nebuvo pradėta formalus tyrimo procedūra (kurios vienas iš rezultatų gali būti sąlyginis sprendimas);

– pažeista Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa, pagal kurią Europos Komisijai suteikiama išimtinė kompetencija panaikinti arba iš dalies pakeisti neteisėtą valstybės pagalbą; taip pat pažeistas Reglamento (EB) Nr. 659/1999 16 straipsnis (*Netinkamas pagalbos taikymas*), kuriame nustatyta, kad „*[n]epažeisdama 23 straipsnio, netinkamai taikant pagalbą Komisija gali pradėti 4 straipsnio 4 dalyje nustatytą formalus tyrimo procesą. Šio reglamento 6, 7, 9 ir 10 straipsniai, 11 straipsnio 1 dalis, 12, 13, 14 ir 15 straipsniai taikomi mutatis mutandis*“; todėl tais atvejais, kai Komisija neketina **(orig. p. 5)** tiesiogiai perduoti klausimo Teisingumo Teismui pagal minėto reglamento 23 straipsnį, ji turi pradėti formalus tyrimo procedūrą, kad nustatytų, ar sprendimas įgyvendinamas tinkamai, o jį užbaigusi – pagal to paties

reglamento 14 straipsnį priimti sprendimą išieškoti pagalbą, kuriame (sąlyginių sprendimų atveju) Komisija įvertina, ar buvo pažeistos pirmiau minėtos sąlygos;

– Reglamento (EB) Nr. 659/1999 14 ir 16 straipsniai, taip pat Reglamento (EB) Nr. 794/2004, iš dalies pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 271/2008, 9 ir paskesni straipsniai negalioja dėl SESV 108 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos pažeidimo, jeigu yra aiškinami taip, kad valstybėms narėms leidžiama savarankiškai nustatyti galimai netinkamą anksčiau Komisijos patvirtintos pagalbos panaudojimą ir taikyti atitinkamas palūkanas, net jei Europos Komisija prieš tai nėra priėmusi sprendimo (išieškoti pagalbą).

5. Sardinijos regionas įstojo į bylą ir pareiškė, kad skundas buvo pateiktas pavėluotai [atitinkamos priežastys] <...>. Jis reikalauja, kad skundas būtų atmetas kaip nepagrįstas.
6. <...> [bylos svarstymo posėdis]
7. <...>
- <...> (**orig. p. 6**) <...> [Prieštaravimas dėl pavėluoto skundo pateikimo yra atmetamas]
8. Dėl bylos esmės *Tribunale Amministrativo Regionale* mano, kad turėtų pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį priimti prejudicinį sprendimą dėl pirmiau minėtų 1999 m. kovo 22 d. Reglamento (EB) Nr. 659/1999/EB ir 2004 m. balandžio 21 d. Reglamento (EB) Nr. 794/2004/EB, iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 30 d. Reglamentu (EB) Nr. 271/2008, nuostatų išaiškinimo toliau nurodytais klausimais.
9. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad, atsižvelgiant į jų glaudų ryšį, visi pareiškėjos *Telecom Italia S.p.A.* skundo pagrindai yra svarbūs, todėl vieną jų pripažinus pagrįstu būtų galima išspręsti bylą ir panaikinti ginčijamas priemones.
10. Svarbios Europos Sąjungos teisės nuostatos.

Siekiant išspręsti nagrinėjamą bylą, svarbios toliau nurodomos Europos Sąjungos teisės nuostatos.

Pirma, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalis (anksčiau – EB sutarties 88 straipsnio 2 dalis), kurioje nustatyta, kad „[j]ei, paprašiusi suinteresuotas šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 107 straipsnį nesuderinama su vidaus rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų“.

Taip pat svarbios įvairios 1999 m. kovo 22 d. Reglamento (EB) Nr. 659/1999/EB (Tarybos reglamento, nustatančio išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles) nuostatos:

– 1 straipsnio pirmos dalies g punktas, kuriame „netinkamas pagalbos taikymas“ apibrėžtas kaip „pagalba, kurią gavėjas taiko pažeisdamas sprendimą, priimtą pagal (orig. p. 7) šio reglamento 4 straipsnio 3 dalį arba 7 straipsnio 3 arba 4 dalis;

– 7 straipsnio 4 dalis, pagal kurią „Komisija priimdama teigiamą sprendimą gali nustatyti sąlygas, pagal kurias pagalba gali būti laikoma atitinkančia bendrąją rinką, ir gali nustatyti sprendimo vykdymo kontrolei būtinus įsipareigojimus (toliau – sąlyginis sprendimas)“;

– 16 straipsnis, kuriame nustatyta, kad „[n]epažeisdama 23 straipsnio, netinkamai taikant pagalbą Komisija gali pradėti 4 straipsnio 4 dalyje nustatytą formalaus tyrimo procesą. Šio reglamento 6, 7, 9 ir 10 straipsniai, 11 straipsnio 1 dalis, 12, 13, 14 ir 15 straipsniai taikomi mutatis mutandis“.

Galiausiai 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 (kuriuo įgyvendinamos 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999), iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 271/2008, nuostatos), 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad:

– „1. Valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį [dabar – 108 straipsnio 3 dalis], susigrąžinimui taikytina palūkanų norma – tai metinė procentinė norma, kurią prieš kiekvienus kalendorinius metus nustato Komisija, nebent kitaip numatyta konkrečiame sprendime“.

– „2. Palūkanų norma apskaičiuojama pridedant 100 bazinių punktų prie vienerių metų pinigų rinkos palūkanų normos. Jeigu ta norma nežinoma, taikoma trijų mėnesių pinigų rinkos palūkanų norma arba, jai nesant, valstybės obligacijų palūkanų norma“.

11. Nacionalinės teisės nuostatos.

Svarbios nacionalinės teisės nuostatos yra *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 1282 straipsnio pirmą dalis (pagal kurią „už piniginių reikalavimų mokamos palūkanos, išskyrus atvejus, kai įstatyme ar pavadinime nurodyta kitaip“), ir 1284 straipsnis (pagal kurį „Teisės aktuose nustatyta (orig. p. 8) metinė palūkanų norma yra 0,8 %. *Ministro del tesoro* (Iždo ministras) dekretu, paskelbtu *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* iki ankstesnių nei taikoma palūkanų norma metų gruodžio 15 d., šį dydį galima keisti kas metus, atsižvelgiant į trumpesnio nei dvylika mėnesių laikotarpio vidutinę metinę bruto grąžą už valstybės obligacijas ir į tais metais nustatytą infliacijos lygį. Jei nauja palūkanų norma nenustatoma iki gruodžio 15 d., kitais metais ji lieka nepakitusi“.

12. Išvados.

Abejonė, dėl kurios teikiami prejudiciniai klausimas, pirmiausia susijusi su Reglamento Nr. 659/1999 16 straipsnio aiškinimu.

Iš tikrųjų, 2006 m. lapkričio 22 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. 222/2006 aptariama pagalba buvo pripažinta suderinama su Sutartimi, jeigu įgyvendinus subsidijuojamą projektą nebūtų gauta daugiau pelno, negu planuota iš pradžių. Šiuo atveju „*Telecom Italia*“ turės kompensuoti proporcingą subsidijos dalį“ (sprendimo 5.2.3 dalies g punktas).

Be to, minėto reglamento 16 straipsnyje nustatant, kad tais atvejais, kai pagalba panaudojama netinkamai, priimdama sąlyginį sprendimą, Komisija gali arba kreiptis į Teisingumo Teismą, arba pradėti formalaus tyrimo procedūrą (kuri galbūt gali būti užbaigta priėmus sprendimą išieškoti pagalbą), todėl atskira valstybė narė negali pati nustatyti, ar valstybės pagalba gali būti naudojama nesąžiningai. Toks aiškinimas, regis, patvirtintas SESV 108 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią Komisija turi pareigą panaikinti arba pakeisti nesuderinamą ar neteisėtą pagalbą.

Bet kuriuo atveju, Reglamento (EB) Nr. 794/2004 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse yra nustatyta „*valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant [SESV] 108 straipsnio 3 dalį, susigrąžinimui taikytina palūkanų norma*“, bet neatrodo, kad ši nuostata apima ir atvejį, kai ji nustatoma (**orig. p. 9**) paaiškėjus, kad naudojama valstybės pagalba buvo patvirtinta sąlyginiu sprendimu. Tokiu atveju, atsižvelgiant ir į abiejų situacijų, kurioms taikoma susigrąžinimo procedūra, objektyvų skirtingumą, grąžintinai sumai, kaip teigia pareiškėja, galėtų būti taikoma teisės aktuose nustatyta palūkanų norma, apskaičiuota pagal valstybės narės vidaus taisykles.

13. Prejudiciniai klausimai.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, *Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna* teikia šiuos prejudicinius klausimus:

„Ar *ratione temporis* taikytino 1999 m. kovo 22 d. Reglamento (ES) Nr. 659/1999 (Tarybos reglamento, nustatančio išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles) 16 straipsnis, kuriame nustatyta, kad „*[n]epažeisdama 23 straipsnio, netinkamai taikant pagalbą Komisija gali pradėti 4 straipsnio 4 dalyje nustatytą formalaus tyrimo procesą. Šio reglamento 6, 7, 9 ir 10 straipsniai, 11 straipsnio 1 dalis, 12, 13, 14 ir 15 straipsniai taikomi mutatis mutandis*“, turi būti aiškinamas taip, kad Europos Komisija privalo priimti preliminarų sprendimą ir tais atvejais, kai pagalba skirta nesąžiningai (išskyrus atvejus, kai ta pati Komisija pasinaudoja Reglamento Nr. 659/1999 23 straipsnyje numatyta galimybe tiesiogiai kreiptis į Teisingumo Teismą)?

– Jeigu atsakymas į šį klausimą būtų neigiamas, ar 1999 m. kovo 22 d. Reglamento Nr. 659/1999/EB 16 straipsnis turėtų būti pripažintas negaliojančiu, nes neatitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalies (buvusios EB sutarties 88 straipsnio 2 dalies)?

– Ar 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 (įgyvendinančio 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999), iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 271/2008, 9 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jose nustatyta nesuderinamos ir neteisėtos valstybės pagalbos grąžinimui taikoma palūkanų norma taikoma ir tuo atveju (**orig. p. 10**), kai susigrąžinama valstybės pagalba, patvirtinta sąlyginiu sprendimu, tačiau gauta neteisėtai, nes pasitvirtino nustatyta sąlyga?“

REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS,

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Sardinijos regiono administracinis teismas, Italija) pirmoji kolegija:

1) vadovaudamasis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsniu, pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui motyvuojamojoje dalyje išdėstytus prejudicinius klausimus;

2) sustabdo šios bylos nagrinėjimą, kol bus pateiktas atsakymas į prejudicinį klausimą;

<...> [įprastos formuluotės]

<...> Kaljaris, <...> 2019 m. sausio 9 d. <...>

(**orig. p. 11**)

<...>